

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδότησης 80/2025

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(ΣΤ΄ Τμήμα)

Συνεδρίαση της 22ας Οκτωβρίου 2025

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη: Νικόλαος Καραγιώργης, Αντώνιος Παπαγεωργίου, Μαρία Δεληγιάννη, Μαρία Μπασδέκη, Σπυρίδων Κουλούρης, Παναγιώτα Παρασκευοπούλου, Σοφία Διαμαντοπούλου, Ουρανία Μενδρινού, Σοφία Μπίκου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Νάταλη-Χριστίνα Π. Σαμαρά, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το από 18-12-2024 και με αριθ. πρωτ. 1788903/2024 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Συντάξεων του ε - Ε.Φ.Κ.Α, που υπογράφεται από τον Διοικητή του ε - Ε.Φ.Κ.Α.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται, ενόψει του εκτιθέμενου στο έγγραφο του ερωτήματος πραγματικού:

Εάν, δεδομένης της παρέλευσης μεγάλου χρονικού διαστήματος από την έναρξη της συνταξιοδότησης του ασφαλισμένου του ε-ΕΦΚΑ, Σ.Μ., το γεγονός της μη έγκαιρης ενημέρωσής του περί υπαγωγής του στο συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο περί

απασχόλησης συνταξιούχων, μπορεί να στοιχειοθετήσει διαφορετική αντιμετώπιση του συνταξιοδοτικού του ζητήματος και συγκεκριμένα, εάν ο χρόνος τον οποίο πραγματοποίησε ως απασχολούμενος συνταξιούχος μπορεί να αξιοποιηθεί για συνταξιοδότηση, χωρίς την προηγούμενη επιστροφή των καταβληθέντων ποσών της σύνταξης που έλαβε.

Στο παραπάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (ΣΤ΄ Τμήμα) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Από το έγγραφο του ερωτήματος και τα στοιχεία που το συνοδεύουν, προκύπτουν τα παρακάτω:

- 1.** Ο Σ.Μ. προσλήφθηκε στο νοσοκομείο «Άγιος Σάββας» την 9.7.1975 και εργάστηκε σε αυτό με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου μέχρι την 21.7.1993. Την 22.7.1993, ορκίσθηκε και ανέλαβε καθήκοντα σε θέση ΠΕ Διοικητικού-Λογιστικού (ΦΕΚ 40/Τ. ΝΠΔΔ/14.3.1991) στο ίδιο νοσοκομείο, τα οποία άσκησε μέχρι την 24.2.2003, συμπληρώνοντας τελικά υπηρεσία είκοσι επτά ετών, επτά μηνών και δεκαπέντε ημερών.
- 2.** Ακολούθως, διορίσθηκε με θητεία τριών ετών σε κενή οργανική θέση Εκπαιδευτικού Προσωπικού, βαθμίδας Επίκουρου Καθηγητή, στο πρώην Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (Τ.Ε.Ι.) Αθηνών¹, στο γνωστικό αντικείμενο «Διοίκηση Επιχειρήσεων» της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του ανωτέρω ιδρύματος και ανέλαβε υπηρεσία την 25.2.2003. Με διαδοχικές πράξεις του Προέδρου του Τ.Ε.Ι. Αθηνών, αρχικά μονιμοποιήθηκε και ακολούθως, εξελίχθηκε ιεραρχικά, καταλαμβάνοντας τελικά μόνιμη θέση τακτικού Καθηγητή (ΦΕΚ Β΄ 442/12.7.2011).
- 3.** Εν τω μεταξύ, με τον ν. 4521/2018 (Α΄ 38) ιδρύθηκε το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, το οποίο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ανωτέρω νόμου, αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, στο οποίο συγχωνεύθηκαν με

¹ Το οποίο σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 1404/1983, αποτελούσε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και ανήκε στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

απορρόφηση - αυτοδικαίως από την ίδρυσή του - το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά (Τ.Ε.Ι. Πειραιά) και το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Αθηνών (Τ.Ε.Ι. Αθηνών), ενώ, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του νόμου αυτού, το διδακτικό προσωπικό των απορροφηθέντων ιδρυμάτων μεταφέρθηκε αυτοδικαίως στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, κατ' αντιστοίχιση των κατεχόμενων θέσεων και με υποβολή τους στο ακαδημαϊκό καθεστώς των μελών Δ.Ε.Π. Πανεπιστημίων, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης ειδικότερης διάταξης. Στο πλαίσιο αυτό, ο Σ.Μ. μετά την αυτοδίκαιη μεταφορά του στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, με την υπ' αριθ. 747/30.3.2018 πράξη του προέδρου της Διοικούσας Επιτροπής του Πα.Δ.Α., κατέλαβε και κατείχε έκτοτε οργανική θέση μέλους Δ.Ε.Π. και συγκεκριμένα, Καθηγητή Α' βαθμίδας, από την ίδρυση αυτού, δηλαδή από 2.3.2018.

4. Την 31.1.2011, ο Σ.Μ. κατέθεσε στο τ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ αίτηση για απονομή πλήρους σύνταξης λόγω γήρατος και πράγματι δικαιώθηκε πλήρους σύνταξης γήρατος, με προσαύξηση κατά 50%, λόγω τυφλότητας, από την ίδια ως άνω ημερομηνία, δυνάμει των υπ' αριθ. 11039/28.5.2014 και 11041/28.5.2014 αποφάσεων του τέως Περιφερειακού Υποκαταστήματος Συντάξεων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, με χρόνο ασφάλισης 8.445 ημερών εργασίας, από τον μήνα Ιούλιο του έτους 1970 έως την 25.2.2003. Δεδομένου, ωστόσο, ότι ο Σ.Μ. κατέστη συνταξιούχος από εργασία στον δημόσιο τομέα και μετά τη συνταξιοδότησή του παρέμεινε εργαζόμενος στον δημόσιο τομέα, δηλαδή ως Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, το ποσό της αναγνωρισθείσας σε αυτόν σύνταξης καταβλήθηκε μειωμένο κατά 70%, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 8 παρ. 14 του ν. 2592/1998.

5. Περαιτέρω, κατά τον χρόνο που ο Σ.Μ. αιτήθηκε να λάβει την προαναφερθείσα κύρια σύνταξη γήρατος αν και παρέμενε εργαζόμενος στον δημόσιο τομέα, βρίσκονταν σε ισχύ οι διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 1 του ν. 1379/1983, με τις οποίες είχαν τροποποιηθεί οι παράγραφοι 1 έως 7 του άρθρου 58 του π.δ/τος 1041/1979. Με τις διατάξεις αυτές οριζόταν ότι ο χρόνος υπηρεσίας των συνταξιούχων από εργασία στο Δημόσιο, οι οποίοι υπηρετούν ή προσλαμβάνονται σε θέσεις του δημόσιου τομέα και οι οποίοι λαμβάνουν ταυτόχρονα αποδοχές θέσης και σύνταξη (ενν. έστω και μειωμένη), δεν αναγνωρίζεται ως συντάξιμος από κανέναν ασφαλιστικό φορέα. Στις ίδιες διατάξεις, ωστόσο, προβλέπεται ότι το συντάξιμο του προαναφερθέντος χρόνου υπηρεσίας δεν αίρεται αν ο συνταξιούχος περιορισθεί μόνο στη λήψη των αποδοχών του και λάβει χώρα αναστολή της καταβολής της

σύνταξης. Πλην, όμως, ο Σ.Μ. δεν υπέβαλε στην αρμόδια υπηρεσία αίτηση για την αναστολή καταβολής της σύνταξής του, ούτε κάποιο έγγραφο αίτημα περί ενημέρωσής του για το νομικό καθεστώς που διέπει τους συνταξιούχους εργαζόμενους του δημοσίου τομέα και τη δυνατότητα αξιοποίησης ή μη του σχετικού χρόνου υπηρεσίας τους μετά τη συνταξιοδότησή τους.

6. Ο Σ.Μ. συνέχισε να εργάζεται στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής μέχρι και την 31.8.2023, οπότε αποχώρησε αυτοδίκαια από την Υπηρεσία, λόγω συμπλήρωσης του εξηκοστού εβδόμου έτους της ηλικίας του, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023. Την 15.9.2023, υπέβαλε στη Γενική Διεύθυνση Συντάξεων Δημοσίου Τομέα του e-ΕΦΚΑ την υπ' αριθ. πρωτ. 82205/2023 νεότερη αίτησή του περί κανονισμού της κύριας και της επικουρικής σύνταξής του, συνυπολογιζομένων όλων των ετών υπηρεσίας που πραγματοποίησε, επομένως και εκείνων, κατά τα οποία είχε την ιδιότητα του απασχολούμενου συνταξιούχου.

7. Κατόπιν αυτού, η ερωτώσα υπηρεσία, υπέβαλε το ανωτέρω ερώτημα, όπως αυτό αναφέρεται στην «Περίληψη ερωτήματος», αρχικά με το υπ' αριθ. πρωτ. 1788903/18.12.2024 έγγραφο του Διοικητή του e-ΕΦΚΑ προς το Γραφείο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στον e-ΕΦΚΑ, λαμβάνοντας υπόψη τα προεκτεθέντα πραγματικά περιστατικά και τη σχετική αλληλογραφία. Την 27.12.2024 το εν λόγω ερώτημα επιστράφηκε στην ερωτώσα υπηρεσία με το υπ' αριθ. πρωτ. Α.Π. 1818429/27.12.2024 έγγραφο του Γραφείου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στον e-ΕΦΚΑ, με οδηγίες για την νόμιμη επανυποβολή του, μαζί με τις επ' αυτού απόψεις του εποπτεύοντος τον e-ΕΦΚΑ, Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, σύμφωνα προς τα προβλεπόμενα στο εδάφιο α' περ. δ' της πρώτης παραγράφου της υπ' αριθ. 44750/22.3.2011 εγκυκλίου του Προέδρου του Ν.Σ.Κ.

8. Ακολούθως, το υπό κρίση ερώτημα επαναδιαβιβάσθηκε στο Γραφείο Ν.Σ.Κ. του e-ΕΦΚΑ, με το υπ' αριθ. πρωτ. 1166595/7.8.2025 έγγραφο της ερωτώσας Υπηρεσίας, συνοδευόμενο από το υπ' αριθ. πρωτ. 18709/8.7.2025 έγγραφο απόψεων του Τμήματος Σύνταξης και Επιδομάτων Αναπηρίας της Διεύθυνσης Παροχών Κύριας Σύνταξης της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Στο έγγραφο αυτό, επαναλαμβάνεται το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για τις δυνατότητες αναγνώρισης, ως συντάξιμου, του χρόνου εργασίας των συνταξιούχων που προσλαμβάνονται στον δημόσιο τομέα, ενώ, όσον αφορά το ζήτημα της υποχρέωσης ή μη της Υπηρεσίας προς ενημέρωση του ενδιαφερόμενου για τις σχετικές διατάξεις, με ρητή αναφορά

στην αρχική απόφαση συνταξιοδότησής του, η Υπηρεσία αποφεύγει να εκφράσει άποψη, προκειμένου «να μην προκαταλάβει την άποψη της Νομικής Υπηρεσίας (ενν. του Ν.Σ.Κ.) επί του συγκεκριμένου θέματος». Περαιτέρω, αναφέρεται ότι: «Εάν ...κριθεί ότι πρόκειται για θέμα που αφορά και άλλες αντίστοιχες περιπτώσεις συνταξιούχων εργαζομένων σε θέση δημοσίου/ευρύτερου δημοσίου τομέα και την ορθή εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου επ' αυτών, θα πρέπει ως θέμα μείζονος σημασίας να γίνουν οι δέουσες ενέργειες εκ μέρους σας για υποβολή του ερωτήματος από τον κατά νόμο αρμόδιο Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης προς το Ν.Σ.Κ.».

Νομοθετικό πλαίσιο

9. Με τις διατάξεις του άρθρου 6 του **ν. 1379/1983** «Συνταξιοδοτικά μέτρα για το Διδακτικό - Ερευνητικό Προσωπικό των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, ρύθμιση συνταξιοδοτικών θεμάτων και άλλες διατάξεις (Α ` 101)», ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 6

Αντικατάσταση διατάξεων

«1. Οι παρ. 1 έως 7 του άρθρου 58 του Π.Δ. 1041/1979 αντικαθίστανται ως εξής:

“1. Ο χρόνος υπηρεσίας των συνταξιούχων από ίδιο δικαίωμα του δημοσίου που υπηρετούν ή προσλαμβάνονται σε θέσεις του δημοσίου τομέα, που ορίζεται στην παράγρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 (ΦΕΚ Α ` 65) και λαμβάνουν σύνταξη και αποδοχές συγχρόνως, δεν αναγνωρίζεται ως συντάξιμος, ούτε από το Δημόσιο ούτε και από τους άλλους ασφαλιστικούς φορείς. Η προηγούμενη διάταξη δεν ισχύει όταν η σύνταξη είναι προσωπική ή πολεμική ή γενικά στρατιωτική παθόντος στην υπηρεσία και ένεκα της υπηρεσίας ή εξομοιούμενη προς πολεμική.

2. Το συντάξιμο του χρόνου του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου δεν αίρεται αν ο συνταξιούχος περιορισθεί στη λήψη μόνο των αποδοχών, οπότε αναστέλλεται η καταβολή της σύνταξης. Η αναστολή της καταβολής της σύνταξης, καθώς και η επαναχορήγησή της, γίνεται ύστερα από αίτηση του δικαιούχου προς την αρμόδια υπηρεσία και αρχίζει από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης.

3. Η αναστολή της σύνταξης για τους συνταξιούχους που υπάγονται στις μεταβατικές διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 16 του Ν. 1256/1982 ανατρέχει στη δημοσίευσή του, η δε σύνταξη που τυχόν τους έχει καταβληθεί επιστρέφεται με μηνιαίες δόσεις ίσες με τον αριθμό των μηνών στους οποίους αντιστοιχεί. Το ίδιο

ισχύει και για όσους από τους συνταξιούχους υπηρετούν ή έχουν προσληφθεί σε θέσεις του δημόσιου τομέα που δεν προβλέπονταν από το Ν.Δ. 641/1970 (ΦΕΚ Α ` 174).

4. Σε περίπτωση αναστολής της σύνταξης, ο χρόνος της υπηρεσίας για την οποία ο συνταξιούχος δικαιώθηκε τη σύνταξη προσμετράται στο χρόνο της νέας του θέσης, για την καταβολή των επιδομάτων που έχουν σχέση με το χρόνο υπηρεσίας, εφόσον η υπηρεσία αυτή υπολογίζεται για τη χορήγηση αυτών των επιδομάτων.

5...

6. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων έχουν εφαρμογή και για τους συνταξιούχους του Δημοσίου που υπηρετούν εκτός του δημόσιου τομέα, εφόσον η υπηρεσία τους αυτή αναγνωρίζεται ως συντάξιμη από το Δημόσιο. Επίσης έχουν εφαρμογή και γι' αυτούς που ενώ υπηρετούν σε θέσεις της παρ. 1 γίνονται συνταξιούχοι μετά την πρόσληψή τους στις θέσεις αυτές.

7...».

10. Περαιτέρω, στο άρθρο 1 παρ. 6 του **ν. 1256/1982** «Για την πολυθεσία, την πολυαπασχόληση και την καθιέρωση ανωτάτου ορίου απολαβών στο δημόσιο τομέα, καθώς για το Ελεγκτικό Συνέδριο, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και άλλες διατάξεις (Α' 65)», ορίζεται ότι:

Άρθρο 1 **Πολυθεσία**

«6. Η αληθινή έννοια της παρ. 1 του άρθρου 9 του νόμου 1232/1982 για την "επαναφορά σε ισχύ, τροποποίηση και συμπλήρωση των διατάξεων του Ν.Δ. 4352/1964 και άλλες διατάξεις" είναι ότι στο δημόσιο τομέα περιλαμβάνονται όλοι οι κρατικοί φορείς ανεξάρτητα από το καθεστώς δημοσίου ή ιδιωτικού ή μικτού δικαίου που τους διέπει ήτοι:

- α) οι Κρατικές ή Δημόσιες υπηρεσίες, όπως εκπροσωπούνται από το νομικό πρόσωπο του Δημοσίου,
- β) οι Κρατικοί ή Δημόσιοι Οργανισμοί σαν κρατικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου,
- γ) οι Κρατικές ή Δημόσιες και παραχωρηθείσες επιχειρήσεις όπως η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού, ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος, η Ελληνική Ραδιοφωνία - Τηλεόραση κλπ.

δ) Τα Κοινωφελή Ιδρύματα του Αστικού Κώδικα που περιήλθαν στο Δημόσιο και χρηματοδοτούνται ή επιχορηγούνται απ' αυτό...

ε) οι Τραπεζικές και άλλες ανώνυμες εταιρείες, στις οποίες είτε τα κατά τις προηγούμενες περιπτώσεις νομικά πρόσωπα έχουν το σύνολο ή την πλειοψηφία των μετοχών του εταιρικού κεφαλαίου είτε έχουν κρατικό προνόμιο ή κρατική επιχορήγηση, όπως ...

στ) τα κρατικά νομικά πρόσωπα που έχουν χαρακτηριστεί από το νόμο ή τα δικαστήρια ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, όπως...

ζ) Οι θυγατρικές ανώνυμες εταιρείες των πιο πάνω Νομικών Προσώπων των εδαφίων α' - στ' αυτής της παραγράφου που ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από αυτά».

11. Ακολούθως, με το άρθρο 51 του **ν. 1892/1990** «Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις (Α' 101), όπως αυτό συμπληρώθηκε διά του άρθρου 4 παρ. 6 του **ν. 1943/1991** «Εκσυγχρονισμός της οργάνωσης και λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης, αναβάθμιση του προσωπικού της και άλλες συναφείς διατάξεις (Α' 50)», ορίσθηκε ότι:

Άρθρο 51

Επαναοριοθέτηση του δημόσιου τομέα

«Ο κατά τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 6 του ν. 1256/1982 δημόσιος τομέας περιλαμβάνει μόνο:

α. Τις κάθε είδους δημόσιες υπηρεσίες, που υπάγονται στο νομικό πρόσωπο του Δημοσίου και εκπροσωπούνται από αυτό.

β. Τα κάθε είδους ν.π.δ.δ., εξαιρουμένων των Χρηματιστηρίων Αξιών, είτε αυτά αποτελούν οργανισμούς κατά τόπο είτε καθ' ύλην αυτοδιοίκησης.

γ. Τις κάθε είδους κρατικές ή δημόσιες και παραχωρηθείσες επιχειρήσεις και οργανισμούς, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου δημόσιου χαρακτήρα που επιδιώκουν κοινωφελείς ή άλλους δημόσιους σκοπούς.

δ. Τις τράπεζες που ανήκουν στο νομικό πρόσωπο του Δημοσίου, είτε στο σύνολό τους είτε κατά πλειοψηφία και

ε. Τις κάθε είδους θυγατρικές εταιρείες των νομικών προσώπων που αναφέρονται στις περιπτώσεις β' και γ' αυτού του άρθρου, εκτός από τις επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α.».

12. Περαιτέρω, διά του άρθρου 8 παρ. 14 ν. **2592/1998** «Αναπροσαρμογή συντάξεων πολιτικών συνταξιούχων του Δημοσίου, ρύθμιση συνταξιοδοτικών θεμάτων και άλλες διατάξεις (Α' 57)», όπως αυτό ίσχυε κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, ορίζονταν τα εξής:

Άρθρο 8
Γενικά Θέματα

14. Οι συντάξεις των συνταξιούχων του Δημοσίου, γενικά, συμπεριλαμβανομένων όσων λαμβάνουν βουλευτική σύνταξη ή χορηγία, οι οποίοι υπηρετούν ή προσλαμβάνονται σε θέσεις του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός ορίζεται στην παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (Α' 65) και λαμβάνουν σύνταξη ή χορηγία, κατά περίπτωση, και αποδοχές συγχρόνως, καταβάλλονται μειωμένες κατά 70% με εξαίρεση τις συντάξεις που καταβάλλονται με βάση τις διατάξεις των νόμων 1897/1990 (Α' 120) και 1977/1991 (Α' 185), τις εξ ιδίου δικαιώματος πολεμικές συντάξεις που καταβάλλονται με βάση τις διατάξεις του Κώδικα Πολεμικών Συντάξεων, καθώς και τις εξ ιδίου δικαιώματος συντάξεις παθόντων στην υπηρεσία και εξαιτίας αυτής...

13. Εξάλλου, στο άρθρ. 96 παρ. 4 και 5 του π.δ/τος **169/2007** "Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων" (Α' 210)», το οποίο τυγχάνει εφαρμογής επί όλων των ασφαλιστικών Οργανισμών, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 96

Επιστροφή σύνταξης για αναγνώριση χρόνου υπηρεσίας ως συντάξιμης.

«1..., 2..., 3...,

4. Ο χρόνος υπηρεσίας από την ισχύ του Ν. 955/79 των συνταξιούχων του Δημοσίου γενικά σε θέσεις που προβλέπονται από το Ν.Δ. 641/1970 και από το άρθρο 6 του Ν. 1379/1983, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 17 του Ν. 1489/1984, για τον οποίο καταβάλλονταν συγχρόνως σύνταξη και αποδοχές, αναγνωρίζεται ως συντάξιμος, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι επιστρέψουν τη σύνταξη που έλαβαν, όπως ορίζεται παρακάτω (Άρθρο 31 Ν.1694/87).

Το ίδιο ισχύει και για το χρόνο υπηρεσίας κατά τον οποίο καταβάλλονταν συγχρόνως μισθός και σύνταξη πριν από την έναρξη ισχύος του Ν.Δ. 641/1970 εφόσον η σύνταξη

έχει με οποιονδήποτε τρόπο επιστραφεί, καθώς και στις περιπτώσεις που η σύνταξη δεν μπορεί να καταλογισθεί λόγω παραγραφής της αξίωσης του Δημοσίου, εφόσον όμως ο υπάλληλος ή συνταξιούχος προσφερθεί να επιστρέψει το ποσό της σύνταξης που έλαβε, όπως ορίζεται παρακάτω. (Άρθρο 13 παρ. 5 Ν.1813/88)

Το ποσό της σύνταξης που πρέπει να επιστραφεί υπολογίζεται με βάση το συντάξιμο μισθό του βαθμού ή του κλιμακίου συνταξιοδότησης τους, όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης επιστροφής, και εισπράττεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2 του παρόντος.

Τα οικονομικά αποτελέσματα από την αύξηση της σύνταξης λόγω αναγνώρισης ως συντάξιμου κατά τις διατάξεις της παραγράφου αυτής χρόνου αρχίζουν από την πρώτη του μήνα κατά τον οποίο εκδίδεται η σχετική πράξη ή απόφαση (Άρθρο 13 παρ. 6 Ν.1813/88).

5. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου έχουν εφαρμογή και για τους συνταξιούχους, των οποίων οι συντάξεις δεν καταβάλλονται από το Δημόσιο, διέπονται όμως από τις ίδιες διατάξεις, είτε κατά παραπομπή σ' αυτά που ισχύουν για τις πολιτικές συντάξεις είτε με ειδικά νομοθετήματα που περιλαμβάνουν παρόμοιες διατάξεις, καθώς και για τους λοιπούς συνταξιούχους του δημόσιου τομέα γενικά, όπως αυτός ορίζεται στην παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982, οι οποίοι υπηρετούν ή προσλαμβάνονται σε θέσεις του τομέα αυτού».

14. Τέλος, τα άρθρα 7 παρ. 1 και 8 παρ. 1 του ν. **4831/2021** «Οργανισμός του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (ΝΣΚ) και κατάσταση των λειτουργών και των υπαλλήλων του και άλλες διατάξεις» (Α' 170) ορίζουν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

Άρθρο 7

Αρμοδιότητες Τμημάτων και Ολομέλειας

«1. Τα Τμήματα γνωμοδοτούν: α) ..., β) σε ερωτήματα της Βουλής των Ελλήνων, της Προεδρίας της Κυβέρνησης, της Διοίκησης, των Συντονιστών Αποκεντρωμένης Διοίκησης, των Ν.Π.Δ.Δ. και Ανεξάρτητων Αρχών, των οποίων η νομική υποστήριξη έχει ανατεθεί στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, γ) ...».

Άρθρο 8

Γνωμοδοτική αρμοδιότητα ΝΣΚ

«1. Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, με τα αρμόδια όργανά του, γνωμοδοτεί σύμφωνα με τις περ. α` και β` της παρ. 4 των άρθρων 7, 8, 9, 20 και την περ. δ` της παρ. 4 του άρθρου 21, σε ερωτήματα: α) ... , β) ... , γ) των Ν.Π.Δ.Δ. ..., των οποίων η νομική υποστήριξη ανήκει στο ΝΣΚ, που υπογράφονται από το κατά περίπτωση αρμόδιο όργανο διοίκησής τους, εφόσον αφορούν σε ζητήματα της αρμοδιότητάς τους, ενώ ερωτήματά τους με γενικότερη σημασία υπογράφονται μόνο από τον αρμόδιο Υπουργό...».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

15. Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και των πραγματικών περιστατικών που εκτέθηκαν από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

16. Αναφορικά με το ζήτημα της παραδεκτής ή μη υποβολής του τεθέντος ερωτήματος στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους με μόνη την υπογραφή του Διοικητή του e-ΕΦΚΑ και της αρμοδιότητας ή μη του Ν.Σ.Κ. να γνωμοδοτήσει επ' αυτού, λεκτέα τα εξής: Όπως συνάγεται από τις ανωτέρω διατάξεις των άρθρων 7 και 8 του Οργανισμού του Ν.Σ.Κ., ο οποίος αποτελεί το νομικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας του, στις αρμοδιότητες του Ν.Σ.Κ. περιλαμβάνεται η καθοδήγηση της Διοίκησης με νομικές γνωμοδοτήσεις επί ερωτημάτων που υποβάλλονται αρμοδίως και αφορούν την έννοια και το περιεχόμενο συγκεκριμένων διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, προκειμένου η Διοίκηση να τις εφαρμόσει ορθά στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της². Στη γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ. διατυπώνονται τόσο οι απόψεις του συλλογικού αυτού οργάνου επί των νομικών ζητημάτων που τίθενται ενώπιόν του, όσο και οι προτεινόμενες λύσεις για τον νόμιμο, κατά την κρίση του, χειρισμό των πραγματικών καταστάσεων, ενόψει των οποίων υποβλήθηκε το ερώτημα³.

17. Περαιτέρω, κατά την αληθή έννοια των διατάξεων αυτών, ζήτημα «γενικότερης σημασίας», η απάντηση επί του οποίου μπορεί να έχει «ευρύτερη εφαρμογή», είναι

² ΝΣΚ 5/2025, 111/2024, κ.ά.

³ ΝΣΚ 111/2024 παρ. 17.

το ζήτημα, το οποίο ναι μεν έχει προκύψει με αφορμή μία συγκεκριμένη περίπτωση (η οποία αναφέρεται στο ιστορικό του υποβληθέντος ερωτήματος), πλην, όμως, αυτό είναι πολύ πιθανό να ανακύψει και στο μέλλον, σε απροσδιόριστο αριθμό περιπτώσεων, και μάλιστα, όχι αποκλειστικά και μόνο στο πλαίσιο της δράσης και λειτουργίας της συγκεκριμένης ερωτώσας υπηρεσίας, αλλά και οποιασδήποτε άλλης, με αποτέλεσμα η απάντηση που θα δοθεί στο συγκεκριμένο ερώτημα να έχει ευρύτερες και δεσμευτικές συνέπειες στη γενικότερη δράση της Διοίκησης⁴.

18. Το υπό κρίση ερώτημα αφορά τη δυνατότητα ή μη αξιοποίησης ως συντάξιμου του χρόνου εργασίας ασφαλισμένου, ο οποίος κατέστη συνταξιούχος από εργασία στον Δημόσιο ή Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα και μετά τη συνταξιοδότησή του συνέχισε να εργάζεται στον Δημόσιο ή Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα, χωρίς όμως να έχει λάβει χώρα αναστολή της καταβολής της σύνταξής του και χωρίς αυτός να έχει επιστρέψει τις καταβληθείσες σε εκείνον συντάξεις, καθώς και το αν η μη έγκαιρη ενημέρωσή του για την υπαγωγή του στο συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο περί απασχόλησης συνταξιούχων από την αρμόδια υπηρεσία του e-ΕΦΚΑ, μπορεί να στοιχειοθετήσει διαφορετική αντιμετώπιση του συνταξιοδοτικού του ζητήματος. Επομένως, το αντικείμενο του ερωτήματος άπτεται ειδικού και συγκεκριμένου θέματος, το οποίο εμπίπτει ευθέως στην αρμοδιότητα του e-ΕΦΚΑ και μάλιστα, στην αποκλειστική του αρμοδιότητα, δεδομένου ότι με το άρθρο 4 του νόμου 4387/2016, από την 1.1.2017, όλοι οι δημόσιοι υπάλληλοι, πολιτικοί και στρατιωτικοί, καθώς και οι λειτουργοί του Δημοσίου υπήχθησαν - όσον αφορά την κύρια σύνταξή τους - στο ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό καθεστώς του τότε ΕΦΚΑ και νυν e-ΕΦΚΑ. Επομένως, το αντικείμενο του ερωτήματος δεν αποτελεί ζήτημα γενικότερης σημασίας, η απάντηση επί του οποίου μπορεί να έχει ευρύτερη εφαρμογή, σε απροσδιόριστο αριθμό περιπτώσεων και δεσμευτικές συνέπειες στη γενικότερη δράση της Διοίκησης, αλλά ζήτημα το οποίο αφορά αποκλειστικά τον e-ΕΦΚΑ.

19. Συνεπώς, ορθά και παραδεκτά υποβλήθηκε το υπό κρίση ερώτημα με μόνη την υπογραφή του Διοικητή του e-ΕΦΚΑ και το επιληφθέν ΣΤ΄ Τμήμα του ΝΣΚ, έχει την αρμοδιότητα να προβεί στην κατ' ουσία εξέτασή του.

Περαιτέρω, επί της ουσίας του ερωτήματος, παρατηρούνται τα εξής:

⁴ ΝΣΚ 42/2025

20. Με τις διατάξεις του άρθρου 6 του νόμου 1379/1983, τέθηκε θεμελιώδης κανόνας της ασφαλιστικής νομοθεσίας, σύμφωνα με τον οποίο, οι ασφαλισμένοι που έλαβαν σύνταξη από εργασία στο δημόσιο τομέα και συνέχισαν να εργάζονται μετά τη συνταξιοδότησή τους (ή προσλήφθηκαν μεταγενέστερα) σε θέσεις του δημόσιου τομέα, λαμβάνοντας ταυτόχρονα τόσο τις αποδοχές της θέσης τους, όσο και τη σύνταξή τους (ή ποσοστό αυτής), δεν δικαιούνται να αξιοποιήσουν τον χρόνο απασχόλησής τους με την ιδιότητα του συνταξιούχου. Επομένως, ο χρόνος αυτός δεν αναγνωρίζεται ως συντάξιμος και δεν μπορεί να συνυπολογισθεί για τον καθορισμό της τελικά καταβλητέας σε αυτούς σύνταξης.

21. Με την ανωτέρω ρύθμιση, επιδιώχθηκε ο περιορισμός της εν ευρεία εννοία πολυθεσίας και πολυαπασχόλησης στο πλαίσιο του δημοσίου τομέα και η διασφάλιση ενός δίκαιου και βιώσιμου συνταξιοδοτικού συστήματος, με την αποφυγή της υπέρμετρης επιβάρυνσης του κρατικού προϋπολογισμού και των προϋπολογισμών των ασφαλιστικών ταμείων λόγω της σωρευτικής καταβολής συντάξεων και αποδοχών ενεργείας στα ίδια πρόσωπα, ενόψει της αρχής της δημοσιονομικής βιωσιμότητας⁵.

22. Επιπρόσθετα, με τις διατάξεις του ίδιου ως άνω άρθρου, προβλέφθηκε ότι το συντάξιμο του σχετικού χρόνου απασχόλησης δεν αίρεται, αν ο συνταξιούχος υποβάλει αίτηση για την αναστολή καταβολής της σύνταξής του και περιορισθεί στη λήψη μόνο των αποδοχών της θέσης εργασίας του. Στην περίπτωση αυτή, ο χρόνος της υπηρεσίας για την οποία ο εργαζόμενος συνταξιούχος δικαιώθηκε αρχικά σύνταξης, προσμετράται στο χρόνο της νέας του θέσης, και ο τελικός κανονισμός του καταβλητέου σε εκείνον ποσού σύνταξης γίνεται λαμβανομένου υπόψη του συνολικού αυτού χρόνου⁶.

23. Δεδομένης δε της προαναφερθείσας σοβαρότατης συνέπειας, την οποία επιφέρει η επιλογή της ταυτόχρονης λήψεως αποδοχών θέσης και σύνταξης, ο νόμος προέβλεψε τη δυνατότητα επιστροφής από τον συνταξιούχο εργαζόμενο των ποσών των συντάξεων που έλαβε, προκειμένου να μπορεί να αξιοποιηθεί ο χρόνος της μετά τη συνταξιοδότηση υπηρεσίας του (άρθρο 96 Π.Δ/τος 169/2007)⁷.

⁵ ΟΛΕΛΣυν 1007/2024, 3431/2009, πρβλ. ΟΛΕΛΣυν 1266/2007, 1939/2009. Βλ. επίσης ΣτΕ 1004/2025.

⁶ ΟΛΕΛΣυν 1007/2024, 2482/2011.

⁷ ΟΛΕΛΣυν 1939/2009, 25/2010, 434/2018.

24. Επομένως, εναπόκειται στη βούληση του ιδίου του συνταξιούχου να επιλέξει, στο πλαίσιο των παρεχόμενων από τον νομοθέτη (πολλαπλών μάλιστα) ευχερειών, είτε την παράλληλη λήψη αποδοχών και σύνταξης, είτε την αναστολή της καταβολής της σύνταξής του, είτε την επιστροφή των συντάξεων που έλαβε συγχρόνως με αποδοχές, προκειμένου να αναγνωρισθεί ως συντάξιμος ο αντίστοιχος χρόνος υπηρεσίας του στον δημόσιο τομέα.

25. Οι ως άνω διατάξεις είναι αναγκαστικού δικαίου και όπως προκύπτει από τη σαφή και αυστηρή γραμματική τους διατύπωση, δεν υπάρχει δυνατότητα απόκλισης από τις σχετικές ρυθμίσεις. Όπως, δε, έχει επανειλημμένα κριθεί⁸, ο θεσπιζόμενος με αυτές περιορισμός, όσον αφορά το συντάξιμο του χρόνου υπηρεσίας των προσώπων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής τους, συνιστά θεμιτή επέμβαση σε συνταξιοδοτική αξίωση, η οποία δεν παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας του άρθρου 25 παρ. 1 εδ. δ' του Συντάγματος⁹, δεδομένου ότι συνιστά μέτρο, αφενός μεν κατάλληλο για την επίτευξη του προαναφερθέντος (υπό παρ. 22) αποτελέσματος, αφετέρου δε και απολύτως αναγκαίο, υπό την έννοια ότι για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου δημόσιου σκοπού δεν είναι δυνατή η επιλογή άλλου, εξίσου αποτελεσματικού, αλλά λιγότερο επαχθούς μέτρου¹⁰. Περαιτέρω, παγίως γίνεται δεκτό ότι ο ίδιος περιορισμός δεν αντίκειται στις προστατευτικές της περιουσίας διατάξεις του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ¹¹.

26. Τα ανωτέρω ισχύουν και είναι εφαρμοστέα και στην περίπτωση του συνταξιούχου του ερωτήματος, Σ.Μ., ο οποίος κατέθεσε στο τ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ αίτηση για απονομή πλήρους σύνταξης λόγω γήρατος, για την υπηρεσία που είχε παράσχει στο ν.π.δ.δ. με την επωνυμία Νοσοκομείο «Άγιος Σάββας», ακολούθως κατέστη συνταξιούχος από εργασία στον δημόσιο τομέα¹² και μετά τη συνταξιοδότησή του παρέμεινε

⁸ ΟΛΕΛΣυν 824/2018, 992/2015

⁹ ΟΛΕΛΣυν 369/2024, πρβλ. ΕΛΣυν Ολ. 25/2010, 1939/2009

¹⁰ ΟΛΕΛΣυν 1007/2024

¹¹ ΟΛΕΛΣυν 369/2024. Επισημαίνεται ότι τα προαναφερθέντα στοιχίζονται πλήρως με τις απόψεις της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι οποίες εκφράστηκαν με το υπ' αριθ. πρωτ. 18709/8.7.2025 έγγραφο της καθ' ύλην αρμόδιας Διεύθυνσης Παροχών Κύριας Σύνταξης.

¹² Επισημαίνεται ότι, όπως έγινε δεκτό με την υπ' αριθ. 310/2011 Γνωμοδότηση του ΝΣΚ, η οποία έχει γίνει αποδεκτή από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, συνταξιούχος του δημόσιου τομέα, κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων, είναι και εκείνος που λαμβάνει σύνταξη για υπηρεσία που παρασχέθηκε στον δημόσιο τομέα, ανεξάρτητα από το αν συνδεόταν με τον σχετικό φορέα με σύμβαση δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου και ανεξάρτητα από τον ασφαλιστικό φορέα που χορήγησε τη σύνταξη. Ρητά δε έγινε δεκτό με την ανωτέρω Γνωμοδότηση ότι ο ασφαλισμένος που παρείχε

εργαζόμενος στον δημόσιο τομέα, δηλαδή στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, λαμβάνοντας ταυτόχρονα τις αποδοχές της θέσης του και ποσοστό της σύνταξής του, χωρίς ποτέ να υποβάλει αίτηση για την αναστολή της καταβολής της. Αυτό, δε, δεν αναιρείται από το γεγονός ότι το συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο δεν είχε τεθεί σε γνώση του με ενέργειες της Υπηρεσίας, κατά τον χρόνο της συνταξιοδότησής του. Και τούτο, διότι δεν υφίσταται οποιαδήποτε διάταξη νόμου από την οποία να προκύπτει υποχρέωση της Υπηρεσίας προς ενημέρωση του εκάστοτε ασφαλισμένου για το ισχύον ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό καθεστώς, και μάλιστα, με δική της πρωτοβουλία και χωρίς την υποβολή έστω συγκεκριμένου γραπτού αιτήματος του ενδιαφερόμενου προς αυτή.

27. Αντίθετα, η προϋπόθεση υποβολής από τον εργαζόμενο συνταξιούχο δήλωσης για την αναστολή της καταβολής της σύνταξής του, προκειμένου αυτός να μπορεί να αξιοποιήσει ασφαλιστικά τον χρόνο εργασίας του υπό την ιδιότητα του συνταξιούχου, προβλέπεται ρητά και με ιδιαίτερη σαφήνεια στον νόμο. Όπως δε γίνεται παγίως δεκτό, τόσο από τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όσο και από τη σχετική βιβλιογραφία¹³, εφόσον η συγκεκριμένη προϋπόθεση θεσπίζεται ρητά από το νόμο, δεν υφίσταται υποχρέωση των οικείων οργάνων του Ασφαλιστικού Οργανισμού να ενημερώνουν σχετικά τους ασφαλισμένους, όταν αυτοί ζητούν να συνταξιοδοτηθούν, διότι η ενημέρωση για τις προϋποθέσεις αναγνώρισης χρόνου υπηρεσίας ως συντάξιμου ανάγεται στην αποκλειστική σφαίρα ευθύνης του διοικούμενου.

28. Περαιτέρω, εντελώς παρενθετικά, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τέτοια υποχρέωση της Διοίκησης δεν προκύπτει ούτε από τις θεμελιώδεις αρχές του Δικαίου της Κοινωνικής Ασφάλισης. Και τούτο, διότι οι γενικές αρχές του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης, οι οποίες προκύπτουν από το γράμμα και το πνεύμα του συνόλου της ασφαλιστικής νομοθεσίας και συγκαταλέγονται μεταξύ των άγραφων πηγών του

υπηρεσία σε φορέα ανήκοντα στον δημόσιο τομέα και έλαβε σύνταξη από το τ. ΙΚΑ ή τα ενταχθέντα σε αυτό Ειδικά Ταμεία, θεωρείται συνταξιούχος του δημόσιου τομέα και εμπίπτει ευθέως στο πεδίο εφαρμογής των σχετικών απαγορευτικών διατάξεων.

Βλ. όμοιες παραδοχές και στην υπ' αριθ. Σ81/10/1.3.2012 εγκύκλιο του τ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

¹³ ΟΛΕΛΣυν 1007/2024, ΣτΕ 2493/2012, 2560/2010, 4261/2005, 137/2002, 4828/1998, 834/1997, 5292/1995, ΝΟΜΟΣ. Βλ. και: Β. Μωυσίδης, Κοινωνική ασφάλιση, 2^η έκδοση, 2004, σ. 226 και τις εκεί παραπομπές.

δικαίου¹⁴, όπως ορθά γίνεται δεκτό, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται προς κάλυψη των κενών των γραπτών κανόνων δικαίου (η ύπαρξη και η ανάγκη πλήρωσης των οποίων θα πρέπει να γίνεται με φειδώ και με τη χρήση επιστημονικών εργαλείων της ερμηνευτικής του δικαίου) και όχι προς αυθαίρετη θέσπιση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, είτε της Διοίκησης είτε των ασφαλισμένων, ειδικά μάλιστα, όταν αυτή κατατείνει στο να θέσει εκποδών τα προβλεπόμενα σε διατάξεις αναγκαστικού δικαίου¹⁵. Εξάλλου, όπως παγίως γίνεται δεκτό, η εφαρμογή των γενικών αρχών του δικαίου που δεν έχουν συνταγματική κατοχύρωση (όπως η αρχή της χρηστής διοίκησης), αποκλείεται όταν υπάρχει ρητή νομοθετική ρύθμιση¹⁶.

29. Επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η μη ενημέρωση του Σ.Μ. από την Υπηρεσία περί του περιεχομένου των κρίσιμων συνταξιοδοτικών διατάξεων κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης συνταξιοδότησής του αποτελεί παράνομη παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας, ούτε ανακύπτει εν προκειμένω ζήτημα προσβολής των αρχών της χρηστής διοίκησης και της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του ασφαλισμένου, δεδομένου ότι οι κρίσιμες διατάξεις είναι δημοσιευμένες στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και προσβάσιμες σε οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο (επομένως και στον Σ.Μ.), ενώ παράλληλα, η διατύπωσή τους είναι σαφής και η επέλευση των εννόμων συνεπειών τους απολύτως προβλέψιμη για τον μέσο επιμελή ασφαλισμένο¹⁷.

30. Τούτο επιρρωνύεται ακόμα περισσότερο από το γεγονός ότι η κείμενη νομοθεσία δίδει τη δυνατότητα ακόμα και στον μη επιμελή εργαζόμενο συνταξιούχο, ο οποίος εξ ιδίου πταίσματος παρέλειψε να αιτηθεί την αναστολή της καταβολής της σύνταξής του, να επιστρέψει τις ληφθείσες κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα συντάξεις και κατ' επέκταση να επιτύχει την αναγνώριση του επίμαχου χρόνου εργασίας του ως συντάξιμου¹⁸.

¹⁴ Χ. Πόνη, «Οι γενικές αρχές του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης μέσα από τη νομολογία», Πρακτικά της από 31.10.2018 επιστημονικής ημερίδας της Ένωσης Ελλήνων Δημοσιολόγων, Γ. Σταυρόπουλος, «Οι γενικές αρχές του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης στη νομολογία του ΣτΕ», ΕΔΚΑ 1984, σελ. 724, Ε. Σπηλιωτόπουλος, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, 14^η έκδοση, Κεφ. Β', παρ. 6, σελ. 67 επ.

¹⁵ ΣτΕ 2804/2012, ΝΟΜΟΣ.

¹⁶ Χ. Πόνη, «Οι γενικές αρχές του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης μέσα από τη νομολογία», ό.π., παρ. 1. Βλ. και ΣτΕ 1427/1983, 17/1997, ΔΠρΑθ 10781/2020, ΝΟΜΟΣ.

¹⁷ Βλ. ad hoc: ΟΛΕΛΣυν 369/2024, ΝΟΜΟΣ, πρβλ. ΕΛΣυν 1623/2022 παρ. 4.

¹⁸ Βλ. ΟΛΕΛΣυν 369/2024, ΝΟΜΟΣ, και τις εκεί παραπομπές.

31. Κατόπιν των ανωτέρω, καθίσταται σαφές ότι δεν είναι δυνατόν να αξιοποιηθεί και να θεωρηθεί ως συντάξιμος ο χρόνος που πραγματοποίησε ο Σ.Μ. ως απασχολούμενος συνταξιούχος, λαμβάνοντας ταυτόχρονα τις αποδοχές της θέσης του και ποσοστό της σύνταξής του, χωρίς την προηγούμενη επιστροφή των ποσών της σύνταξης που του καταβλήθηκαν.

Απάντηση

32. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, επί του τιθέμενου ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (ΣΤ΄ Τμήμα) γνωμοδοτεί, ομόφωνα, ως ακολούθως:

Το γεγονός της μη έγκαιρης ενημέρωσης του Σ.Μ. από την καθ' ύλην αρμόδια Υπηρεσία του e-ΕΦΚΑ (Γενική Διεύθυνση Συντάξεων), περί του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τις προϋποθέσεις αξιοποίησης του χρόνου απασχόλησης των εργαζόμενων στον δημόσιο τομέα συνταξιούχων του Δημοσίου, δεν μπορεί να στοιχειοθετήσει τη διαφορετική αντιμετώπιση της δικής του περίπτωσης και την αναγνώριση ως συντάξιμου του χρόνου που πραγματοποίησε ως απασχολούμενος συνταξιούχος, χωρίς την προηγούμενη επιστροφή των ποσών της σύνταξης που του καταβλήθηκαν.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 7-11-2025

Ο Πρόεδρος

Η Εισηγήτρια

Κωνσταντίνος Γεωργιάδης
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Νάταλη- Χριστίνα Π. Σαμαρά
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.